

GLOBÁLNÍ EKONOMICKÝ VÝHLED – KVĚTEN

Sekce měnová
Odbor vnějších ekonomických vztahů

2016

I. Shrnutí	2
II. Ekonomický výhled ve vyspělých zemích	3
II.1 Eurozóna	3
II.2 Spojené státy	4
II.3 Německo	5
II.4 Japonsko	5
III. Ekonomický výhled v zemích skupiny BRIC	6
III.1 Čína	6
III.2 Indie	6
III.3 Rusko	7
III.4 Brazílie	7
IV. Grafy výhledů kurzů	8
V. Vývoj na komoditních trzích	9
V.1 Ropa a zemní plyn	9
V.2 Ostatní komodity	10
VI. Zaostřeno na...	11
Konkurenceschopnost v mezinárodním srovnání optikou souhrnných ukazatelů	11
A. Přílohy	16
A1. Změna predikcí HDP pro rok 2016	16
A2. Změna predikcí inflace pro rok 2016	16
A3. Seznam zkratk použitých v GEVu	17
A4. Seznam tematických článků publikovaných v GEVu	18

Datum uzávěrky dat

13. května 2016

Sběr dat CF

9. května 2016

Datum publikace GEVu

20. května 2016

Poznámky ke grafům

Předpovědi FED a ECB: střed intervalu

U výhledů HDP a inflace šipka signalizuje směr revize nově publikované předpovědi oproti minulému GEVu. Není-li šipka uvedena, znamená to, že nová předpověď není dostupná. Hvězdička označuje prvně publikovanou předpověď pro daný rok. Historická data jsou převzata z CF.

Předpovědi sazeb EURIBOR a LIBOR jsou vytvořeny na základě implikovaných sazeb z výnosové křivky mezibankovního trhu (od 4M do 15M jsou použity sazby FRA, pro delší horizont upravené IRS sazby). Předpovědi výnosů německého a amerického vládního dluhopisu (Bund 10R a Treasury 10R) jsou převzaty z CF.

Tým zpracovatelů

Luboš Komárek lubos.komarek@cnb.cz Garant I. Shrnutí	Oxana Babecká oxana.babecka-kucharcukova@cnb.cz Editorka III.1 Čína III.3 Rusko	Pavla Břizová pavla.brizova@cnb.cz Editorka IV. Grafy výhledů kurzů	Filip Novotný filip.novotny@cnb.cz II.1 Eurozóna	Soňa Benecká sona.benecka@cnb.cz II.2 Spojené státy II.4 Japonsko
Milan Klíma milan.klima@cnb.cz II.3 Německo	Iveta Polášková iveta.polaskova@cnb.cz III.2 Indie III.4 Brazílie VI. Zaostřeno na...	Jan Hošek jan2461.hosek@cnb.cz V. Vývoj na komoditních trzích		

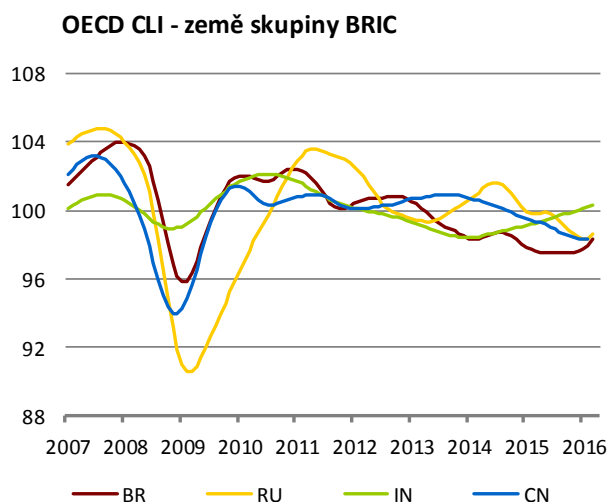
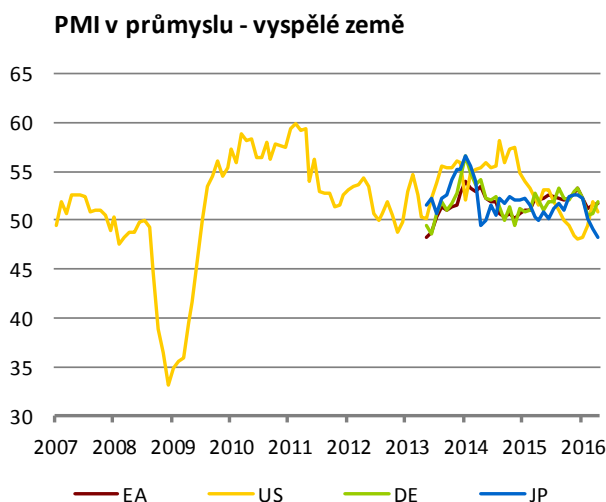
Květnové vydání měsíčníku Globální ekonomický výhled přináší pravidelný přehled aktuálního i očekávaného vývoje ve vybraných teritoriích se zaměřením na hlavní ekonomické veličiny: inflaci, růst HDP, předstihové ukazatele, úrokové sazby, měnové kurzy a ceny komodit. V tomto čísle dále zaostřujeme naši pozornost na jednu z nejčastěji kladených otázek v aplikované ekonomii, a to na fenomén konkurenceschopnosti. Zde se zaměřujeme na srovnání vývoje konkurenceschopnosti zemí sledovaných v rámci tohoto měsíčníku, a to pomocí několika souhrnných indikátorů. Z multikriteriálního hodnocení se nejvíce konkurenceschopnou ekonomikou napříč sledovaným obdobím a zeměmi jeví Spojené státy. V popředí žebříčku se nachází rovněž další vyspělá teritoria, jako jsou Německo, Japonsko, eurozóna a rovněž Česká republika.

Výhledy hospodářského růstu vyspělých zemí zaznamenaly v květnu další snížení ekonomické dynamiky pro prozatím nejrychleji rostoucí americkou ekonomiku. Ta by sice stále měla růst rychleji než ekonomika eurozóny či její hospodářsky nejsilnější část, tj. Německo, avšak rozdílnost temp HDP se stává méně výrazná. Aktuální údaje dále potvrzují, že ekonomický růst eurozóny již přestal být tažen Německem, které by v letošním roce mělo vykázat růst de facto totožný jako eurozóna a v příštím roce dokonce lehce nižší. Japonské ekonomice se nedaří naplňovat cíle tzv. „Abenomiky“, růstové vyhlídky se pro letošní rok snížily na pouhých 0,5 %, kde by měly přetrvat i v roce 2017. Nově přichází údaje o cenovém vývoji hlavních světových ekonomik v letošním roce byly oproti minulému měsíci rovněž vesměs přehodnoceny směrem dolů, v případě eurozóny a zejména Japonska by měla spotřebitelská inflace jen těsně setrvat v nezáporných hodnotách. Z námi sledovaných ekonomik by tak pouze Spojené státy měly ke konci roku 2017 vykázat míru inflace viditelně nad „magickou“ 2% hodnotou.

Výhledy růstu HDP rozvíjejících se zemí skupiny BRIC byly již tradičně rozdílné. Pro indickou ekonomiku se ustálily do konce příštího roku mírně nad 7,5% tempem, obdobné jsou pak výhledy pro ekonomiku Číny, která by měla stabilizovat hospodářskou dynamiku kolem 6,5% tempa. Vývoj čínské inflace směřuje pozvolně pod 2 %, v případě cenové dynamiky v Indii se rovněž očekává její pokles, zde však z hodnot o několik procentních bodů vyšších, což lze interpretovat, na rozdíl od Číny, jako vývoj „správným směrem“. Ekonomický vývoj v Brazílii a Rusku je oproti výše uvedeným ekonomikám značně odlišný. Ruská ekonomika se letos nevyhne slumpflaci (hospodářský pokles doprovázený relativně vysokou inflací), avšak prozatím se zdá, že příští rok by mohl být ve znamení obnovení hospodářského růstu při viditelně nižší inflaci. Naopak vyhlídky pro brazilskou ekonomiku nejsou příliš optimistické, což je zřejmě i odrazem vývoje na tamní politické scéně. Pro letošní rok se očekává další propad dynamiky brazilské ekonomiky téměř až k -4 %, příští rok prozatím analytici věří v obnovení hospodářského růstu, byť nevýrazné, a snížení inflace mírně pod 6% hladinu.

Výhledy úrokových sazeb v eurozóně setrvávají na velmi nízkých hodnotách, kde na kratším konci výnosové křivky zůstávají v záporných hodnotách, de facto bez náznaku jejich viditelného růstu do konce roku 2017. V případě Spojených států lze předpokládat, že v první polovině letošního roku nedojde ke zvýšení úrokových sazeb americkým Fedem, vlivem zhoršených výhledů americké ekonomiky. Americký dolar by měl dle CF v ročním horizontu posílit vůči všem sledovaným měnám. Tržní výhled cen ropy se oproti minulému měsíci opět posunul lehce vzhůru a po celé trajektorii zůstává nadále mírně rostoucí. V horizontu jednoho roku by cena ropy Brent měla dosáhnout zhruba 48 USD/b. Růst cen zemního plynu na základě dlouhodobých kontraktů, které jsou indexovány k cenám ropy se zpožděním 6 až 9 měsíců, se očekává až v posledním čtvrtletí letošního roku.

Předstihové ukazatele pro sledované země

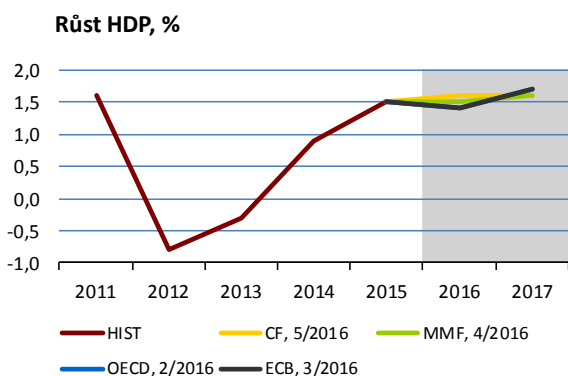

Zdroj: Bloomberg, Datastream

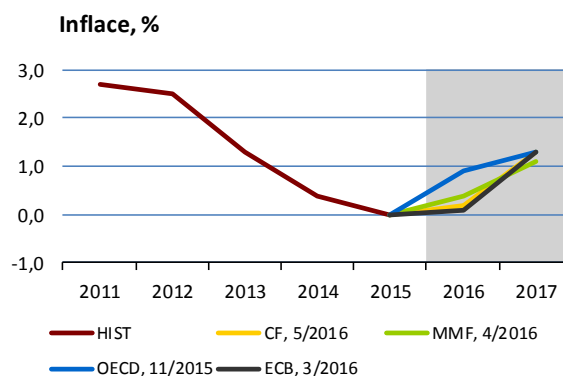
II.1 Eurozóna

V letošním roce by měla ekonomika eurozóny růst stejným tempem jako v roce 2015, přičemž květnový CF svůj odhad růstu pro letošní rok mírně zvýšil. Minimálně stejným tempem by pak měla eurozóna růst také v roce 2017. Podle rychlého odhadu Eurostatu se v prvním čtvrtletí 2016 zvýšil HDP oproti předchozímu čtvrtletí o 0,6 %, což představuje zrychlení ekonomického růstu. V meziročním vyjádření růst HDP stagnoval na úrovni 1,6 %. Pokračoval růst přebytku běžného účtu, který v ročním kumulovaném vyjádření dosáhl ve čtvrtém čtvrtletí 2015 3,2 % HDP. Poslední data z průmyslu bez stavebnictví nicméně nejsou příliš příznivá, když v březnu pokračoval meziměsíční pokles průmyslové produkce. V meziročním vyjádření průmyslová produkce stagnovala. Předstihový ukazatel PMI ve zpracovatelském průmyslu v dubnu setrval v mírně expanzivním pásmu, což může naopak do budoucna indikovat určitý obrat k lepšímu. V březnu meziměsíčně poklesly také reálné maloobchodní tržby a meziročně jejich růst zpomalil na 2 %.

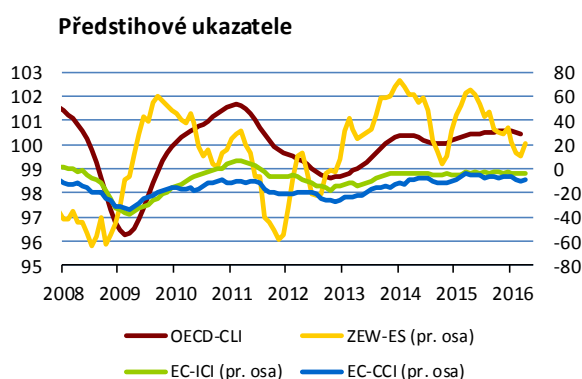
Inflace spotřebitelských cen bude v letošním roce stagnovat pouze mírně nad nulou a teprve v roce 2017 zrychlí nad 1% úroveň. V dubnu ceny meziročně poklesly o 0,2 %, což bylo dáno stejně jako v předchozích měsících výlučně poklesem cen energií. Inflace bez cen energií a potravin přes své zpomalení dosáhla 0,7 %. Meziroční růst peněžního agregátu M3 se dlouhodobě ustálil na 5 %. Vlivem uvolněné měnové politiky ECB jsou krátkodobé úrokové sazby peněžního trhu nadále záporné i na výhledu. Výnos desetiletého německého vládního dluhopisu v květnu ještě dále mírně poklesl, v ročním horizontu je však podle CF očekáván jeho růst na 0,6 %.

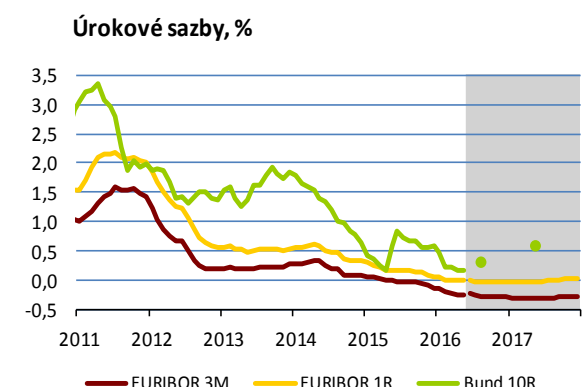
	CF	MMF	OECD	ECB
2016	1,6	1,5	1,4	1,4
2017	1,6	1,6	1,7	1,7

	CF	MMF	OECD	ECB
2016	0,2	0,4	0,9	0,1
2017	1,3	1,1	1,3	1,3

	OECD-CLI	EC-ICI	EC-CCI	ZEW-ES
2/16	100,5	-4,1	-8,8	13,6
3/16	100,4	-4,2	-9,7	10,6
4/16		-3,7	-9,3	21,5

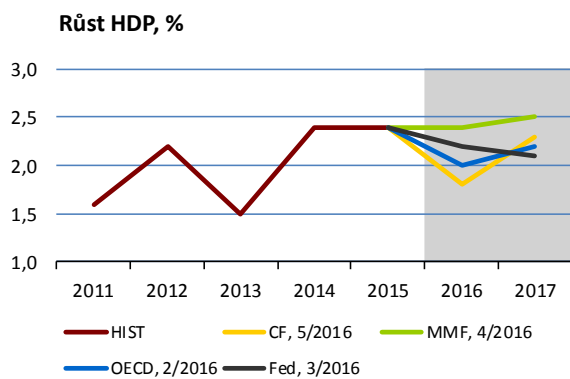

	04/16	05/16	08/16	05/17
3M EURIBOR	-0,25	-0,25	-0,27	-0,31
1Y EURIBOR	-0,01	-0,01	-0,03	-0,02
10Y Bund	0,18	0,16	0,30	0,60

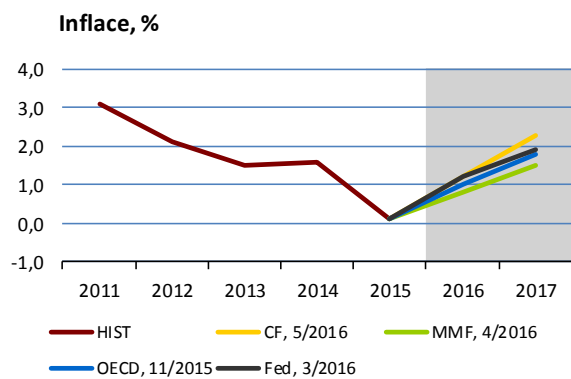
II.2 Spojené státy

V prvním čtvrtletí 2016 americká ekonomika výrazně zpomalila, když růst HDP klesl na 0,5 % (mezičtvrtletně, anualizovaně), tedy na nejnižší hodnotu za poslední dva roky. Soukromá spotřeba rostla tempem 1,8 % (mezičtvrtletně, anualizovaně), kapitálové výdaje a zásoby však oproti předcházejícímu čtvrtletí poklesly. Přetrvával vliv posilujícího dolaru a nadále relativně nízkých cen ropy na průmyslovou produkci a vývoz. Podle dosavadních údajů nelze ani ve druhém čtvrtletí očekávat výrazné zrychlení růstu. Předstihový indikátor PMI publikovaný ISM v dubnu mírně klesl, zejména díky poklesu složky zásob, ale zůstává v pásmu expanze (50,8). Jisté zhoršení je patrné také na trhu práce. Dubnový přírůstek nových pracovních míst v nezemědělském sektoru (160 tis.) zaostal výrazně za očekáváním (200 tis.). Revize směrem dolů se dočkaly také údaje za předchozí dva měsíce (o 19 tis.). Míra nezaměstnanosti zůstává na rekordně nízké úrovni (5 %), míra participace na trhu práce drobně klesla na 62,8 %. Důvěra spotřebitelů se v dubnu mírně snížila, maloobchodní prodeje nicméně předčily očekávání (růst o 3 % meziročně). Ochlazení se projevilo rovněž na trhu s bydlením, když v březnu opět poklesly prodeje nových domů i nově vydaných povolení ke stavbě.

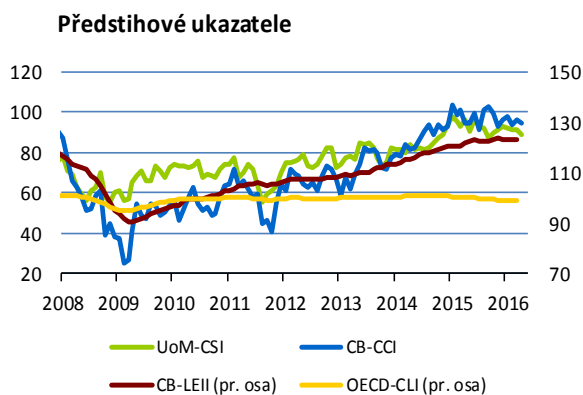
Inflační tlaky se v březnu snížily. Meziroční inflace spotřebitelských cen klesla na 0,9 % a jádrová inflace zpomalila na 2,2 %. Nové údaje, zejména pak z trhu práce, podpořily pochyby, zda je výkon americké ekonomiky natolik silný, aby Fed pokračoval ve zpříšňování měnové politiky. Komentáře řady představitelů Fedu hovoří ve prospěch vyšších sazeb již v červnu, ale trhy dle šetření Reuters očekávají další krok až v září. Podle dubnového šetření je více než 65 % panelistů CF přesvědčeno, že na klíčovém zasedání v červnu sazby zvýšeny nebudou. Změna v očekávání pak vedla k poklesu trajektorie implikovaných sazeb a oslabení amerického dolaru, který se na začátku května přiblížil 15měsíčnímu minimu. Květnový CF snížil předpověď růstu HDP v roce 2016 i 2017, stejně jako výhled inflace pro letošní rok. Naopak příští rok by měla inflace dle CF zrychlit více.

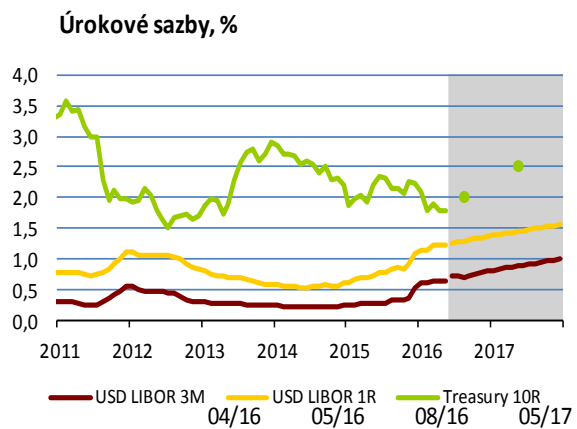
	CF	MMF	OECD	Fed
2016	1,8	2,4	2,0	2,2
2017	2,3	2,5	2,2	2,1

	CF	MMF	OECD	Fed
2016	1,2	0,8	1,0	1,2
2017	2,3	1,5	1,8	1,9

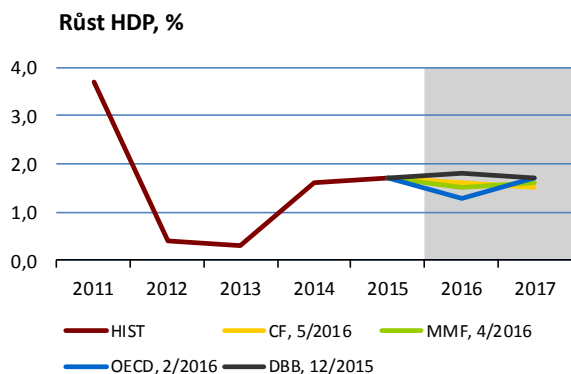
	CB-LEII	OECD-CLI	UoM-CSI	CB-CCI
2/16	123,1	99,0	91,7	94,0
3/16	123,4	98,9	91,0	96,1
4/16			89,0	94,2

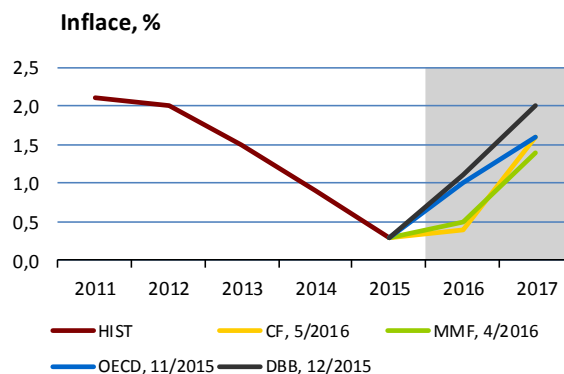
	04/16	05/16	08/16	05/17
USD LIBOR 3M	0,63	0,63	0,70	0,88
USD LIBOR 1R	1,22	1,22	1,29	1,45
Treasury 10R	1,80	1,79	2,00	2,50

II.3 Německo

V prvním čtvrtletí letošního roku se tempo růstu německé ekonomiky zvýšilo ve srovnání s předchozím obdobím mezičtvrtletně (z 0,3 % na 0,7 %) i meziročně (z 1,3 % na 1,6 %), a to především v důsledku akcelerace spotřeby domácností a vlády. Vyšší dynamiku podpořilo také příznivé počasí, které napomohlo nárůstu stavební výroby. Zvýšení všech předstihových ukazatelů v březnu a dubnu naznačuje pokračování silnějšího hospodářského růstu i v dalším období. Květnový CF predikuje pro celý letošní rok růst HDP o 1,6 % a pokračování obdobného vývoje i v příštím roce. Inflace se v dubnu opět ocitla v záporném pásmu, když se spotřebitelské ceny meziročně snížily o 0,1 % po růstu o 0,3 % v březnu. K poklesu inflace došlo zejména v důsledku hlubšího propadu cen energií a pomalejšího růstu cen potravin a služeb. Propad cen průmyslových výrobců se v březnu prohloubil na -3,1 %. CF snížil svůj odhad inflace pro celý letošní rok na 0,4 %, ale pro příští rok ji ponechal na 1,6 %.

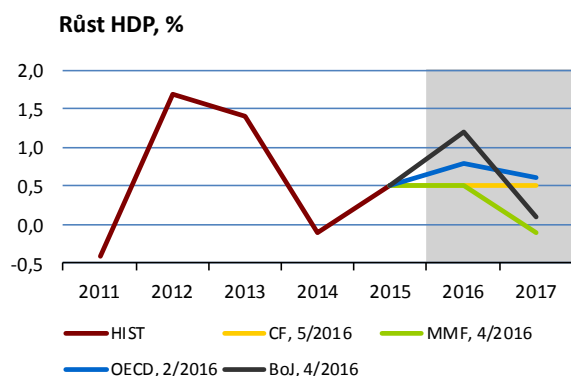
	CF	MMF	OECD	DBB
2016	1,6	1,5	1,3	1,8
2017	1,5	1,6	1,7	1,7

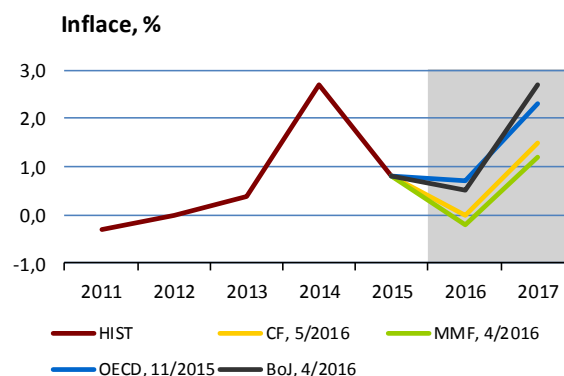
	CF	MMF	OECD	DBB
2016	0,4	0,5	1,0	1,1
2017	1,6	1,4	1,6	2,0

II.4 Japonsko

S napětím se očekává zveřejnění údajů o růstu HDP v prvním čtvrtletí 2016. Případný propad ekonomiky do recese, který naznačují aktuální hospodářská data, by znamenal, že se stále nedaří naplnit cíle „Abenomiky“. Meziroční růst průmyslové produkce po únorovém výrazném propadu v březnu stagnoval blízko nuly, zatímco předstihový ukazatel aktivity ve zpracovatelském průmyslu PMI se od konce minulého roku propadá a v dubnu se pohyboval v pásmu kontrakce (48,2). Také spotřebitelská poptávka je slabá, když se maloobchodní prodeje v březnu meziročně snížily o 1,1 %. Ani důvěra spotřebitelů nedoznala zlepšení. Inflační tlaky zůstávají omezené, zatímco domácí měna vůči americkému dolaru již řadu měsíců posiluje. Apreciace jenu přitom představuje významné riziko, že se nepodaří naplnit inflační cíl. Centrální banka přesto žádná nová opatření nezavedla. Květnový výhled CF pak opět přinesl snížení předpovědi ekonomického růstu v roce 2016 a inflace v roce 2017. Také nový výhled BOJ očekává nižší růst HDP a inflaci, a to v obou sledovaných obdobích.

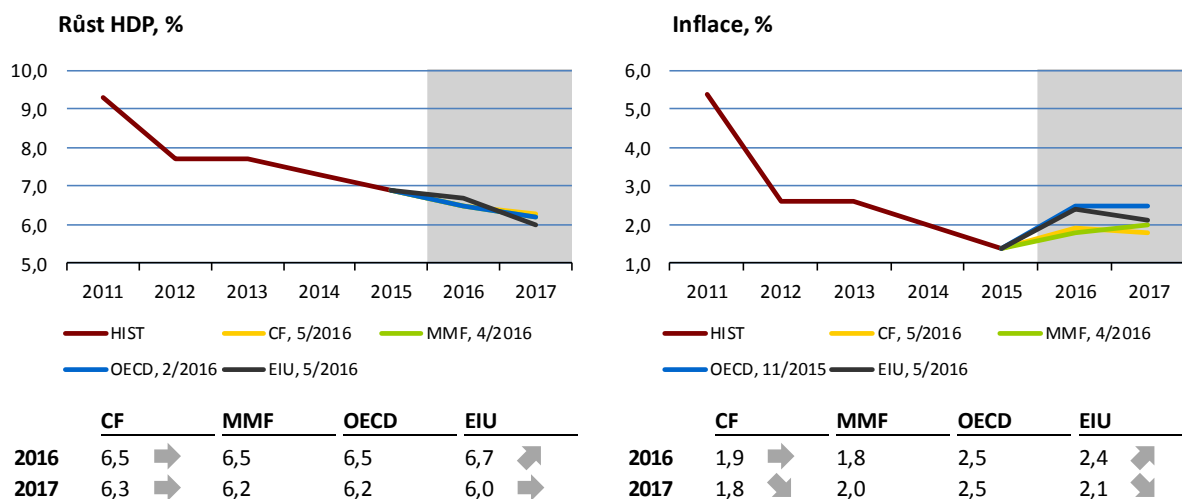
	CF	MMF	OECD	BoJ
2016	0,5	0,5	0,8	1,2
2017	0,5	-0,1	0,6	0,1

	CF	MMF	OECD	BoJ
2016	0,0	-0,2	0,7	0,5
2017	1,5	1,2	2,3	2,7

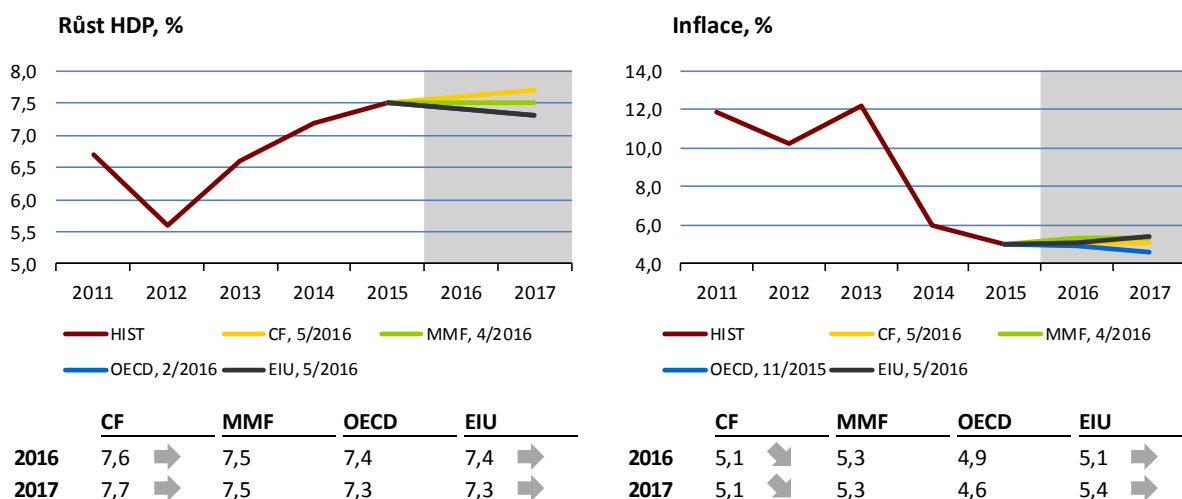
III.1 Čína

Průmyslová produkce Číny rostla v březnu meziročně 6,8% tempem. Srovnatelný výkon byl naposled pozorován v polovině loňského roku. Ovšem předstihový ukazatel PMI CAIXIN se v dubnu znovu nepatrně vzdálil od hranice oddělující ekonomickou expanzi od recese a dosáhl hodnoty 49,7. Po odeznění sezónních dopadů plovoucího začátku nového lunárního roku se nominální vývoz v dubnu opět snížil, ovšem jen nepatrně (o 1,8 % meziročně) v porovnání s poklesy pozorovanými v průběhu loňského roku. Dynamika nominálního dovozu je však ještě horší, jeho pokles ve stejném měsíci dosáhl necelých 11 %, což je zhruba srovnatelné s vývojem ve druhé polovině loňského roku. Květnový CF ponechal výhled pro letošní rok beze změny a očekává 6,5% růst HDP a 1,9% inflaci. Příští rok růst HDP zpomalí o dalších 0,2 p. b. a růst cen se zmírní o 0,1 p. b.

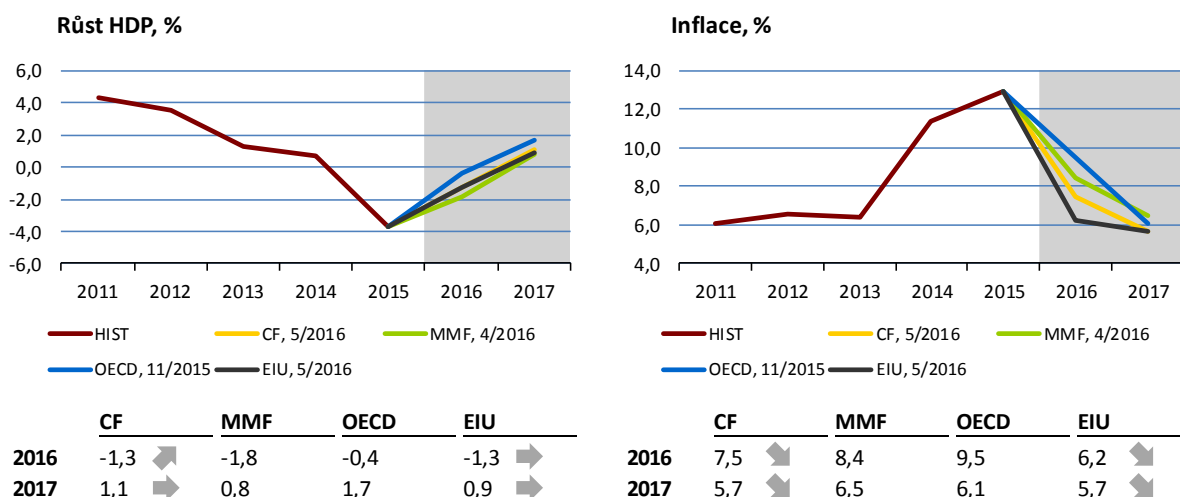
III.2 Indie

Indie se v roce 2015 stala top destinací pro přímé zahraniční investice, a to především díky programu „Make in India“, který vytváří příznivý prostor pro investice ve všech oblastech. Průmyslová produkce se však v březnu meziročně zvýšila nečekaně pouze o 0,1 %, a to hlavně kvůli propadu v produkci elektrických zařízení. PMI ve zpracovatelském průmyslu se pak v dubnu snížil na hodnotu 50,5 bodů. Důvodem byl jen nepatrný nárůst výstupu a stagnace nových objednávek. Výhledy růstu HDP zůstávají beze změny pro tento i příští fiskální rok. Indická inflace vzrostla v dubnu na 5,4 %, což je o 0,6 p. b. více než v předchozím měsíci. Rostly zejména ceny luštěnin, a dále pak ceny cukru a koření. CF snížil predikci inflace pro obě fiskální období, a to o 0,1, resp. 0,2 p. b. EIU ponechal předpovědi inflace na předchozí úrovni.

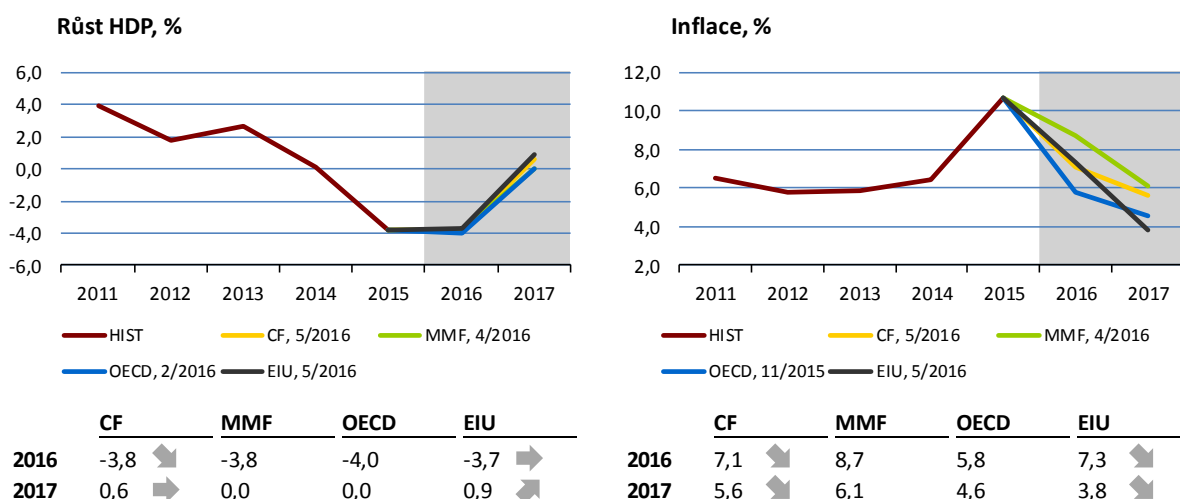
III.3 Rusko

Podle druhého odhadu ruského statistického úřadu, zveřejněného v dubnu, poklesl ruský HDP v roce 2015 o 3,7 %, což je poněkud optimističtější skutečnost oproti výhledům CF z loňského roku, které v lednu až prosinci očekávaly v průměru pokles kolem 3,9 % a v prosinci dokonce 4 %. Na snížení ekonomického výkonu o 3,8 % upozorňoval dle posledního výhledu pro rok 2015 MMF a s 4% poklesem počítala OECD. Přestože skutečný vývoj je nepatrně lepší, zůstává ekonomická situace Ruska složitá. Průmyslová produkce v březnu znovu meziročně poklesla (-0,5 %), nezaměstnanost přitom mírně stoupla. Rovněž se meziročně prohloubil propad vývozu v nominálním vyjádření na téměř 33 %, propad dovozu ovšem zpomalil. Inflační tlaky se v březnu nepatrně zmírnily. Tempo růstu cen výrobců zpomalilo na 0,8 % a celková inflace na 7,2 %. RCB snížila výhled poklesu HDP v prvním čtvrtletí 2016 na 1,7–2,5%. Celkově dle květnového CF letos poklesne HDP o 1,3 %. Tempo růstu spotřebitelských cen pak dosáhne 7,5 %.

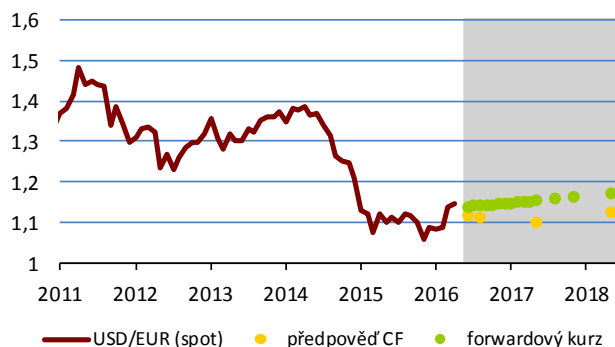
III.4 Brazílie

Brazilský senát rozhodl zahájit proces odvolání prezidentky Dilmy Rousseffové, která bude nyní (maximálně 180 dní) čekat na konečný verdikt senátu, a to mimo svůj úřad. Politická nestabilita, hlubší než očekávaná hospodářská krize a pokračující nejistoty ohledně zlepšení výhledu růstu, veřejných financí a vládního dluhu vedly agenturu Fitch ke snížení brazilského ratingu hlouběji do spekulativního pásma. Navíc výhled zůstává nadále negativní. Průmyslová výroba se v březnu meziročně propadla o 11,4 % a PMI ve zpracovatelském průmyslu zaznamenal v dubnu rekordně nízkou hodnotu 42,6 bodů. Prudký pokles nových objednávek a potažmo výstupu vede firmy ke snižování produkce i počtu zaměstnanců. CF a EIU očekávají v letošním roce propad HDP o 3,8, resp. 3,7 %, v příštím roce by se pak ekonomika měla vrátit k růstu o 0,6, resp. 0,9 %. Inflace v dubnu klesla o 0,1 p. b. na 9,3 %, především díky pomalejšímu růstu cen bydlení, elektřiny a dopravy. Výhledy inflace byly s ohledem na postupný pokles míry inflace pro oba roky sníženy.

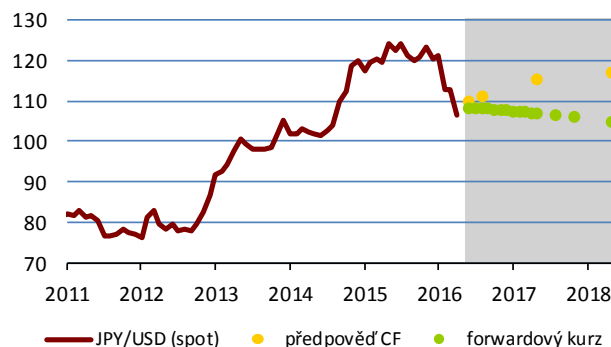
IV. Grafy výhledů kurzů

Americký dolar (USD/EUR)

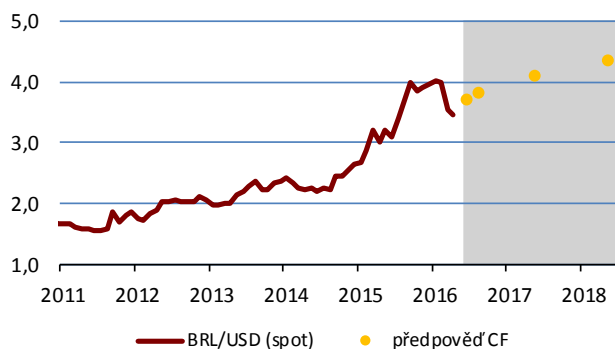
	9/5/16	06/16	08/16	05/17	05/18
spotový kurz	1,138				
předpověď CF		1,118	1,112	1,102	1,125
forwardový kurz		1,139	1,142	1,154	1,173

Japonský jen (JPY/USD)

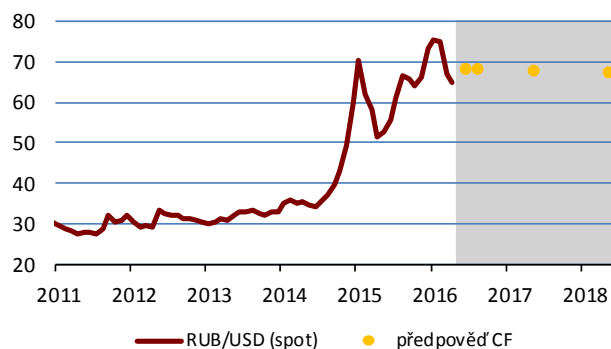
	9/5/16	06/16	08/16	05/17	05/18
spotový kurz	108,3				
předpověď CF		109,9	111,1	115,3	117,1
forwardový kurz		108,2	108,0	106,8	104,8

Brazilský real (BRL/USD)

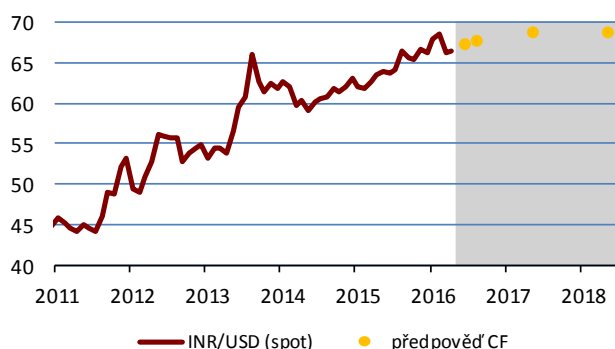
	9/5/16	06/16	08/16	05/17	05/18
spotový kurz	3,517				
předpověď CF		3,714	3,834	4,110	4,349

Ruský rubl (RUB/USD)

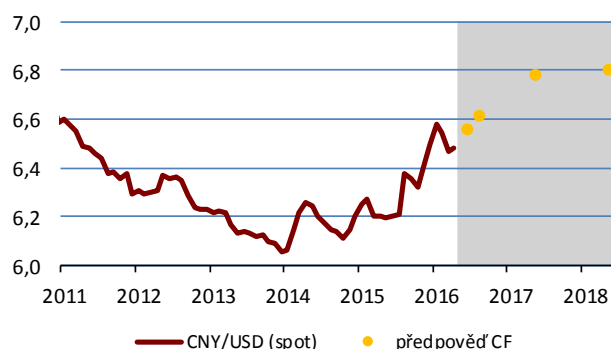
	9/5/16	06/16	08/16	05/17	05/18
spotový kurz	66,45				
předpověď CF		68,25	68,09	67,57	67,28

Indická rupie (INR/USD)

	9/5/16	06/16	08/16	05/17	05/18
spotový kurz	66,53				
předpověď CF		67,29	67,70	68,63	68,73

Čínský renminbi (CNY/USD)

	9/5/16	06/16	08/16	05/17	05/18
spotový kurz	6,507				
předpověď CF		6,562	6,614	6,779	6,802

Hodnoty kurzů jsou k poslednímu dni v měsíci. Forwardový kurz nepředstavuje výhled, vychází z kryté úrokové parity – tj. kurz země s vyšší úrokovou sazbou oslabuje. Forwardový kurz představuje aktuální (k datu uzávěrky) možnost zajištění budoucího kurzu.

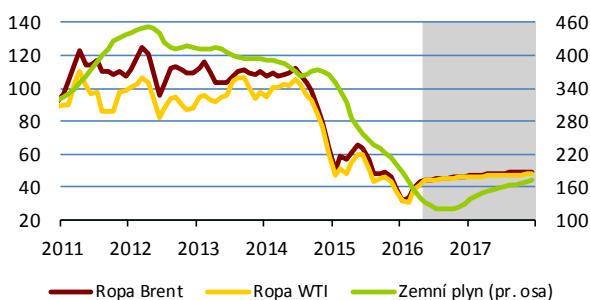
V.1 Ropa a zemní plyn

Přestože setkání producentů ropy v Dauhá v polovině dubna nepřineslo očekávanou dohodu o zmrazení růstu těžby, cena ropy se udržela na dosažené úrovni a posléze dokonce pokračovala v dalším růstu. Podporu jí krátkodobě poskytly zejména velké výpadky v těžbě (mj. stávka zaměstnanců v ropném průmyslu v Kuvajtu nebo velký požár v blízkosti kanadských ropných písků). Zrychlující pokles těžby ropy v USA v důsledku nadále klesajícího počtu nových břidlicových vrtů, klesající produkce v Nigérii, Libyi a Venezuele a robustně rostoucí poptávka (zejména po benzínu v Číně, Indii nebo USA) směřují trh ropy k rovnováze, která by mohla nastat ve druhé polovině příštího roku. Cena ropy Brent se tak dostala na konci dubna nad 48 USD/b. Silné výkyvy ceny během první poloviny května však odrážejí nadále velkou nejistotu ohledně budoucího vývoje.

EIA ve své květnové předpovědi silně revidovala očekávané průměrné ceny ropy Brent směrem vzhůru, a to pro letošní rok o 6 na 41 USD/b a zejména pro příští rok o 10 na 51 USD/b. V posledním čtvrtletí 2017, kdy EIA očekává výraznou akceleraci cenového růstu, je tak s očekávanou cenou 57 USD/b výrazně výše než tržní předpověď na základě futures křivky z 9. května, která implikuje průměrnou letošní cenu 42,6 USD/b a rovnoměrný růst na průměrných 48,3 USD/b v roce 2017. S tržní křivkou je naopak prakticky v souladu květnový CF, podle kterého by cena ropy Brent měla v ročním horizontu dosáhnout 48,7 USD/b.

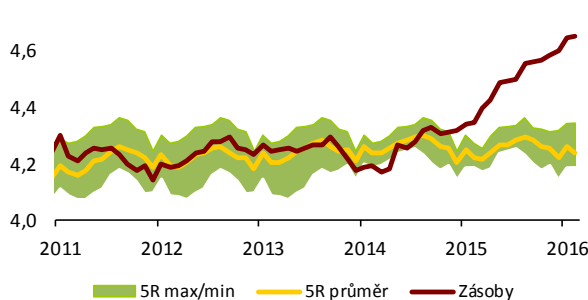
Cena zemního plynu mírně vzrostla v USA, kde se zásobníky plní pomaleji, než bylo očekáváno, naopak v Evropě dále poklesla, a odráží tak předchozí pokles cen ropy u dlouhodobých kontraktů.

Výhled cen ropy (USD/b) a zemního plynu (USD / 1000 m³)

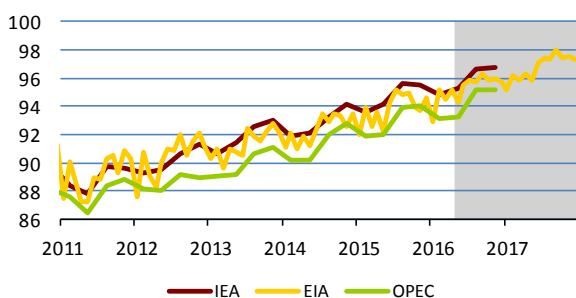

	Brent	WTI	Plyn
2016	42,62 ↗	41,80 ↗	136,89 ↗
2017	48,28 ↗	47,04 ↗	158,05 ↗

Celkové zásoby ropy a ropných produktů OECD (mld. barelů)

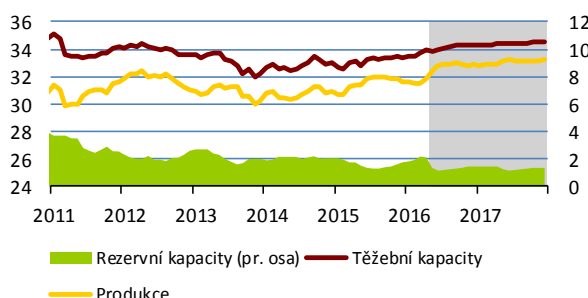

Světová spotřeba ropy a ropných produktů (mil. barelů / den)

	IEA	EIA	OPEC
2016	95,87 ↗	95,24 ↗	94,20
2017		96,78 ↗	

Produkce, celkové a rezervní kapacity zemí OPEC (mil. barelů / den)

	Produkce	Těžební kapacity	Rezervní kapacity
2016	32,43 ↗	33,97 ↗	1,55 ↘
2017	33,09 ↗	34,42 ↗	1,33 ↘

Poznámka: Cena ropy v USD/barel (ICE), cena ruského plynu na hranicích s Německem v USD / 1000 m³ (data MMF, vyhlazeno HP filtrem). Budoucí ceny ropy (šedá oblast) jsou odvozeny z futures kontraktů, budoucí ceny plynu jsou modelově odvozeny od cen ropy. V tabulkách jsou meziroční změny v %. Celkové zásoby ropy (tedy komerční i strategické) v zemích OECD vč. průměru, maxima a minima za minulých pět let v mld. barelů. Světová spotřeba ropy a ropných produktů v mil. barelů/den. Produkce a těžební kapacity kartelu OPEC v mil. barelů/den (odhad EIA).

Zdroj: Bloomberg, IEA, EIA, OPEC, výpočty ČNB.

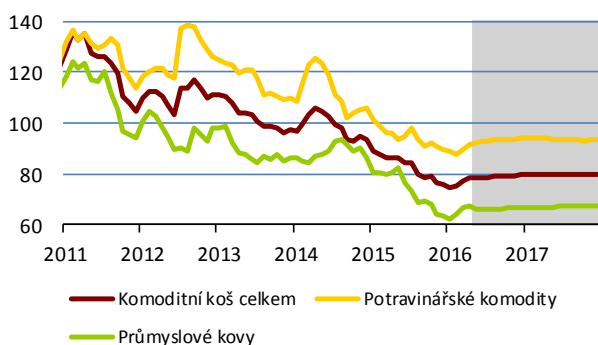
V.2 Ostatní komodity

Po silném růstu v březnu si průměrný měsíční index cen neenergetických komodit zachoval rostoucí tendenci i v dubnu a první polovině května, zejména v důsledku obdobného vývoje indexu cen potravinářských komodit. Index cen průmyslových kovů sice v dubnu rovněž vzrostl, ale v první polovině května se již nacházel opět pod březnovou hodnotou.

Ceny průmyslových surovin byly i v dubnu (i když v menší míře než v březnu) podporovány růstem cen ropy a oslabováním dolaru. Opačný směr naopak působil zhoršený výhled čínského a amerického průmyslu, když v obou zemích došlo v dubnu k mírnému snížení hodnot PMI. Ceny hliníku, mědi a niklu (a rovněž kaučuku a bavlny) tak v průběhu dubna vzrostly, ale v první polovině května část zisků rychle ztratily. Ceny cínu, zinku a železné rudy se po růstu v průběhu celého prvního čtvrtletí udržovaly v dubnu a na začátku května poblíž letošních maxim.

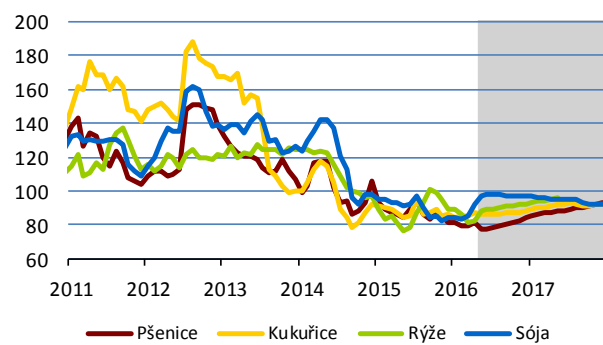
Na cenách zrnin se výrazně projevilo počasí, když prudké deště ohrožují úrodu sóji v Argentině a naopak sucha v Brazílii by mohla poškodit tamní úrodu kukuřice. Cena pšenice v dubnu silně kolísala kolem vodorovného trendu a v první polovině května poklesla. Ceny kukuřice, rýže, cukru, kakaa a zejména sóji v průběhu dubna vzrostly, v první polovině května se však na dosažených hodnotách udržely pouze ceny rýže a sóji. Cena vepřového masa v souladu s očekávaným sezonním vývojem obnovila v polovině dubna svůj růst, ale ve druhé polovině roku by měla klesat. Naopak cena hovězího masa v průběhu dubna silně poklesla. Nadále vysoké zásoby však neposkytují prostor pro výraznější budoucí růst cen u většiny komodit.

Indexy cen neenergetických komodit

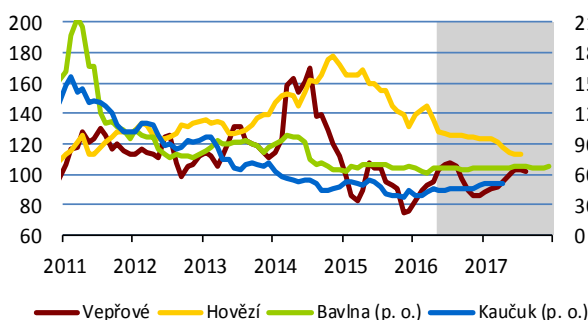
	Celkem	Potraviny	Kovy
2016	78,1 ↗	92,0 ↗	65,9 ↗
2017	79,9 ↗	93,8 ↗	67,2 ↗

Potravinářské komodity

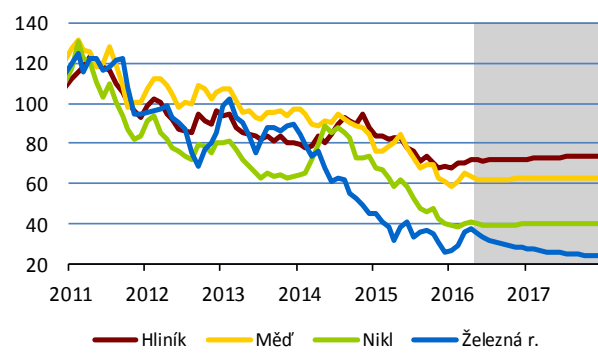
	Pšenice	Kukuřice	Rýže	Sója
2016	80,4 ↗	86,5 ↗	88,8 ↗	93,6 ↗
2017	89,2 ↗	91,5 ↗	94,6 ↗	94,7 ↗

Maso, nepotravinářské zemědělské komodity

	Vepřové	Hovězí	Bavlna	Kaučuk
2016	95,1 ↗	130,6 ↗	65,1 ↗	44,4 ↘
2017	96,6 ↗	118,3 ↘	66,6 ↗	51,4 ↗

Základní kovy a železná ruda

	Hliník	Měď	Nikl	Železná r.
2016	71,3 ↗	62,1 ↗	39,5 ↗	31,3 ↘
2017	73,1 ↗	62,7 ↗	40,0 ↗	25,7 ↘

Poznámka: Struktura indexů cen neenergetických komodit odpovídá složení komoditních indexů The Economist. Všechny ceny ve formě indexů 2005 = 100 (grafy) a procentní změny (tabulky).

Zdroj: Bloomberg, výpočty ČNB.

Konkurenceschopnost v mezinárodním srovnání optikou souhrnných ukazatelů¹

Konkurenceschopnost země – to je v posledních dekádách stále častěji využívané slovní spojení. Zjednodušeně znamená schopnost prosadit se v mezinárodní konkurenci a je zpravidla vymezena nejen kvantitativními, ale i kvalitativními charakteristikami. Cílem tohoto příspěvku je poskytnout pohled na vývoj konkurenceschopnosti zemí, které jsou sledovány v rámci tohoto měsíčníku, pomocí několika souhrnných indikátorů využívaných k měření a hodnocení tohoto fenoménu.

1 Úvod

Konkurenceschopnost může být definována mnoha způsoby a mít různé významy. Nejjednodušeji ji lze popsat jako schopnost prosadit se v mezinárodní konkurenci. Světové ekonomické fórum (2016) pohlíží na konkurenceschopnost jako na soubor institucí, politik a faktorů, který charakterizuje úroveň produktivity a prosperity dané ekonomiky. Mezinárodní institut pro rozvoj managementu (2016a) na rozdíl od toho určuje konkurenceschopnost zemí na základě analýzy a vyhodnocení jejich schopností vytvářet a udržovat konkurenční prostředí podniků. OECD pak definuje konkurenceschopnost země jako schopnost dosáhnout udržitelného dlouhodobého růstu ekonomiky a ekonomické úrovně, a to v podmínkách vnitřní i vnější rovnováhy (OECD, 2013).

V mezinárodní konkurenceschopnosti lze rovněž vyznačit několik úrovní, např. CESifo (2016b) vymezuje dvě. První z nich – mikroekonomická – znamená konkurenci mezi firmami na světových trzích a je definována především jako cenová konkurence jednotlivých podniků, která se stanovuje na základě nákladů či výše produkce. Ukazateli vyjadřujícími mikroekonomickou úroveň tak mohou být kupř. ziskovost podniku nebo velikost podílu firmy na trhu. Mnohdy jsou však klíčové i kvalitativní faktory jako například inovace, spolehlivost nebo kvalita služeb. Druhá úroveň je makroekonomická a zabývá se globální konkurencí jednotlivce (států), které se účastní mezinárodní dělby práce. V této úrovni odráží atraktivitu ekonomiky a její konkurenceschopnost kupříkladu pružnost trhu práce, náklady na pracovní sílu, úroveň daňového zatížení firem v ekonomice či výzkumné prostředí. Nejčastěji je k vyhodnocení tohoto typu konkurenceschopnosti využíván reálný efektivní měnový kurz. Kromě konkurenceschopnosti ekonomik států lze makroekonomickou úroveň vymezovat jako konkurenceschopnost skupin zemí – geografických regionů a mezinárodních uskupení (např. EFTA, OECD, BRIC). Mimo to se lze na konkurenceschopnost dívat z pohledu regionů jednotlivých států (kupř. španělské nebo italské provincie) nebo jednotlivých ekonomických odvětví. Ovšem srovnatelná vnitrostátní a odvětvová statistika není dostupná pro většinu zemí, proto často umožňuje pouze bilaterální analýzu (např. státy USA vs. kanadské provincie, francouzské regiony a německé spolkové země) či detailní analýzu regionálních a odvětvových ukazatelů vybrané země (např. sofistikovanost vývozu čínských provincií).

V doplnění k mnohostrannosti a mnohovýznamnosti se pojem „konkurenceschopnost“ navíc měnil v čase. Zprvu byla konkurenceschopnost totožná s exportní výkonností a produktivitou práce, v současnosti se spojuje s faktory zaměřenými na zvyšování příjmů a obecně životní úrovně obyvatel různých států a její význam stoupá s růstem globalizace. V další kapitole jsou stručně popsány způsoby měření konkurenceschopnosti. Vzhledem k rozsáhlému množství existujících metodik nejsou specifikovány jednotlivé vzorce a jsou uvedeny pouze příklady s odkazem na původní zdroj, kde lze najít podrobnou informaci. Kapitola 3 se soustředí na souhrnné indikátory konkurenceschopnosti, jejichž pomocí je porovnána a hodnocena konkurenceschopnost zemí pravidelně sledovaných v GEVU. Závěry jsou představeny v poslední části tohoto článku.

2 Měření a vyhodnocení konkurenceschopnosti

Mnovovýznamnost a široká definice je jedním z důvodů vzniku velkého množství způsobů měření a vyhodnocení mezinárodní konkurenceschopnosti, přičemž spolu s měřitelnými ukazateli (kupř. pomocí nákladů nebo výstupů), umožňujícími objektivní porovnání jednotlivých zemí mezi sebou, lze použít také indikátory, jež sice nelze jednoznačně kvantifikovat, přesto poskytují dostatečnou informaci o konkurenceschopnosti země. K takovým patří třeba indikátory kvality institucí a institucionálního prostředí, které jsou často postaveny na subjektivním hodnocení na základě dotazníkových šetření² (Mezinárodní institut pro rozvoj managementu, 2016a).

Představu o konkurenceschopnosti jednotlivých zemí lze získat pomocí různých ukazatelů. Existuje široká škála cenově-nákladových indikátorů, jako např. deflátor HDP, jednotkové mzdové náklady nebo reálný efektivní měnový kurz. Nominální a reálný kurz pro více než 60 zemí publikuje BIS³. ECB poskytuje on-line

¹ Autorkou je Iveta Polášková (Iveta.Polaskova@cnb.cz). Názory v tomto příspěvku jsou její vlastní a neodrážejí nezbytně oficiální pozici České národní banky.

² Ovšem hodnocení v rámci dotazníkových šetření je velmi subjektivní a může způsobit, že méně sebevědomé národy se budou hodnotit hůře, čímž bude jejich výsledná reportovaná úroveň konkurenceschopnosti nižší.

³ <http://www.bis.org/statistics/eer.htm>

databázi Harmonizovaných indikátorů konkurenceschopnosti⁴ spočítaných na základě indexu spotřebitelských cen, deflátoru HDP nebo jednotkových mzdových nákladů pro země eurozóny. K měření konkurenceschopnosti lze rovněž využít základní makroekonomické indikátory vyjadřující úroveň hospodářské prosperity nebo výkonnosti – hladinu HDP, úroveň zaměstnanosti a další. Kromě toho lze sledovat obchodní výkonnost, a to prostřednictvím ukazatelů zahraničního obchodu a jeho struktury. Francouzské výzkumné centrum CEPII⁵ počítá indikátory mezinárodního obchodu, tržního potenciálu, specializace, obchodního protekcionismu nebo odhalené komparativní výhody (Revealed Comparative Advantage, RCA). RCA pro členské země EU a další ekonomiky včetně BRIC rovněž uveřejňuje Evropská komise⁶. ECB také v rámci projektu CompNet (Competitiveness Research Network) ve spolupráci s národními bankami, včetně ČNB, zkoumá konkurenceschopnost na mikro i makro úrovni a sestavuje vlastní databázi indikátorů konkurenceschopnosti.⁷ Světová banka zkoumá obchodní konkurenceschopnost s použitím různých indikátorů mezinárodního obchodu a jeho dekompozice.⁸ Tarifní překážky, jež přímo ovlivňují konkurenceschopnost zemí, publikuje WTO (spolu s ITC a UNCTAD)⁹. WTO navíc nabízí i databázi netarifních překážek zahrnujících různé typy protekcionismu (cla, embargo, kvóty, hygienické a kvalitativní podmínky, technické překážky obchodu a další).

Každý z ukazatelů popsaných výše je zaměřen pouze na jeden poměrně úzký segment ekonomiky, anebo měří konkurenceschopnost na základě pouze jednoho kritéria. Přitom, čím více informací přináší jednotlivé ukazatele, tím je zpravidla obtížnější sestavit celkový obrázek a porovnat jednotlivé země mezi sebou. K sestavení žebříčku mezinárodní konkurenceschopnosti jsou z toho důvodu nejvíce vhodné souhrnné neboli multikriteriální indikátory, které jsou mnohem komplexnější a zahrnují v sobě jak měřitelné (časové řady), tak kvalitativní aspekty (dotazníky a hodnocení). Multikriteriální indikátory jsou vypočítané na základě velkého množství údajů a kvantifikují konkurenceschopnost v širokém pojetí. Jsou tak zaměřené na podstatné faktory hospodářského rozvoje a hodnocení předpokladů dalšího ekonomického vývoje. Z tohoto hlediska se multikriteriální index konkurenceschopnosti jeví jako vhodný doplněk základních ekonomických ukazatelů. Níže jsou podrobně rozebrány některé souhrnné indikátory konkurenceschopnosti. Mezi nejvýznamnější a nejpoužívanější z nich patří indexy konkurenceschopnosti Světového ekonomického fóra a švýcarského Mezinárodního institutu pro rozvoj managementu a také německého výzkumného ústavu CESifo. Pro srovnání je rovněž uveden vývoj konkurenceschopnosti na základě relativních spotřebitelských cen vážených mírou obchodní konkurenceschopnosti, z dílny OECD.

3 Konkurenceschopnost zemí sledovaných v GEVu¹⁰

Světové ekonomické fórum (WEF)

Jedním z neznámějších multikriteriálních přístupů k měření konkurenceschopnosti je index Světového ekonomického fóra, který je každoročně publikován již od roku 1979. Tento index konkurenceschopnosti shrnuje do 12 pilířů 114 indikátorů, jež konkurenceschopnost vystihují. Pilíře, kterými jsou instituce, infrastruktura, makroekonomické prostředí, zdraví a základní vzdělávání, vyšší vzdělávání a trénink, efektivnost trhu statků, efektivnost trhu práce, rozvoj finančního trhu, technická připravenost, velikost trhu, obchodní sofistikovanost a inovace, jsou dále shrnuty do tří subindexů (subindex základních požadavků, subindex efektivnosti zlepšování a subindex faktorů inovací a sofistikovanosti). Těm jsou pak přiřazovány váhy dle postavení zemí ve fázi ekonomického rozvoje a podle počtu průzkumů. Fáze ekonomického rozvoje se určuje na základě výše HDP na obyvatele a země mohou být zařazeny do pěti stádií vymezujících stupeň rozvoje¹¹. Index konkurenceschopnosti zahrnuje také data dalších mezinárodních organizací, jako jsou Mezinárodní měnový fond, Světová zdravotnická organizace a mnohé další. V roce 2015, kdy byl tento

⁴ Harmonised Competitiveness Indicators: <https://www.ecb.europa.eu/stats/exchange/hci/html/index.en.html>.

⁵ www.cepii.fr

⁶ http://ec.europa.eu/growth/industry/competitiveness/reports/eu-competitiveness-report/index_en.htm. Evropská komise publikuje několik údajů o konkurenceschopnosti členských zemí, které porovnává na základě makroekonomických, finančních a institucionálních indikátorů.

⁷ Starší vyhodnocení obchodní konkurence zemí eurozóny (převážně na makroúrovni) viz ECB WP No. 139, Dec 2012 a ECB WP No. 97 Sept 2008. Stránky CompNet databáze s popisem mikro-indikátorů: https://www.ecb.europa.eu/pub/economic-research/research-networks/html/researcher_compnet.en.html.

⁸ <http://www.worldbank.org/en/topic/trade/brief/trade-competitiveness>

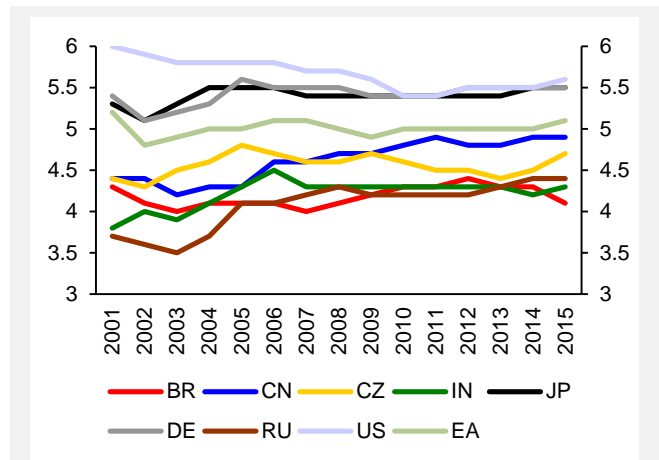
⁹ https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/world_tariff_profiles15_e.htm. ITC – International Trade Centre. UNCTAD – United Nations Conference on Trade and Development.

¹⁰ Těmito zeměmi jsou Brazílie (BR), Čína (CN), Německo (DE), Indie (IN), Japonsko (JP), Rusko (RU), Spojené státy americké (US) a eurozóna (EA). Výběr zemí je pak doplněn o Českou republiku (CZ).

¹¹ Pro faktorově tažené ekonomiky, které jsou jednou ze skupin, jsou stěžejní pilíře spadající do subindexu základních požadavků a ze sledovaných zemí patří do této skupiny Indie. Další část ekonomik je tažena efektivitou a hlavní roli zde hrají pilíře druhého subindexu. Do této skupiny se řadí Čína. Inovačně tažené ekonomiky mají kladenou zásadní váhu na pilířích subindexu vztahujícího se k inovacím a sofistikovanosti a jsou zde zařazeny Spojené státy, Česká republika, Německo a Japonsko. Mezi těmito třemi skupinami se nachází ještě dva mezistupně, kdy Brazílie a Rusko se nachází mezi druhou a třetí skupinou určující stupeň rozvoje (Světové ekonomické fórum, 2016).

index naposledy zveřejněn, bylo do hodnocení zařazeno 140 zemí, nicméně počet zemí se zpravidla každý rok mění podle dostupnosti dat z dotazníkových šetření. Index může nabývat hodnot od 1 do 7, kdy země s hodnotou 7 je nejkonkurenceschopnější (Světové ekonomické fórum, 2016).

Vývoj tohoto indexu pro země sledované v GEV¹², doplněné o Českou republiku, je znázorněn v Grafu 1, a to od roku 2001 po rok 2015. Z grafu je patrné, že Česká republika se po krizovém propadu v tomto žebříčku dostala opět na hodnoty z roku 2005. V posledním měřeném období se Česká republika zlepšila celkem v devíti pilířích. Naopak Brazílie se po zlepšování v letech 2007-2012 propadla zpět na hodnoty z roku 2008 a v posledním hodnoceném období se kromě technické připravenosti a velikosti trhu zhoršila ve všech pilířích. Nejlépe hodnoceny jsou USA, Japonsko a Německo, které se navíc nacházejí v první desítce žebříčku Světového ekonomického fóra po celé sledované období a s výrazným odstupem před ostatními zeměmi. Eurozóna stabilně osciluje kolem hodnoty 5. Propad v roce 2002 byl způsoben zhoršením většiny zemí eurozóny v rámci hodnocení indexu v daném roce. Další stabilita v čase v sobě ovšem skrývá podstatnou heterogenitu napříč zeměmi, zejména horší výsledky jižních zemí eurozóny a od roku 2007 navíc i výsledky jednotlivých nově přistupujících zemí k eurozóně.¹³ V posledních obdobích se mírně zlepšuje pozice Číny a Ruska. Země se vloni zlepšily především v pilířích spadajících do subindexu základních požadavků, ale také v inovacích.

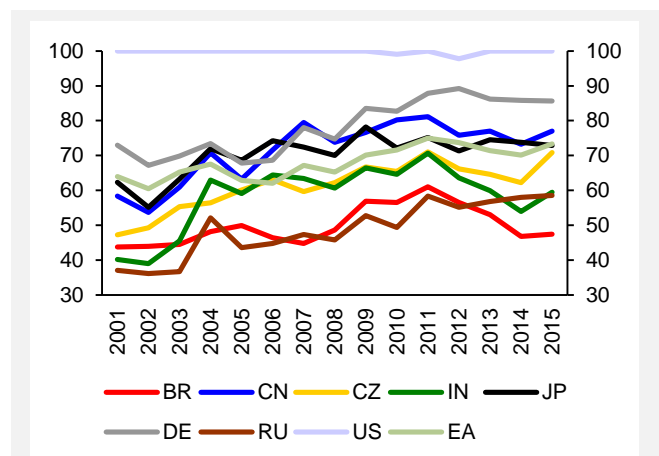

Graf 1 Vývoj indexu konkurenceschopnosti WEF

Zdroj: Světové ekonomické fórum (2016), výpočet autorky

Mezinárodní institut pro rozvoj managementu (IMD)

Dalším multikriteriálním měřítkem je index konkurenceschopnosti Mezinárodního institutu pro rozvoj managementu v Lausanne, který vydává ročenku světové konkurenceschopnosti od roku 1989. Světovou konkurenceschopnost posuzuje podle čtyř faktorů. Těmi jsou ekonomická výkonnost, účinnost vlády, účinnost obchodu a infrastruktura a skládají se z více jak 300 kritérií, jež konkurenceschopnost posilují. Jednotlivé faktory se pak dělí vždy na pět subfaktorů, které při finálním vyhodnocování mají každý stejnou váhu (5 %). Ekonomická výkonnost v sobě zahrnuje domácí ekonomiku (její velikost, růst, bohatství a výhled jejího vývoje), mezinárodní obchod, mezinárodní investice (v dělení na investice a finance), zaměstnanost a ceny. Účinnost vlády se dělí na veřejné finance, fiskální politiku, institucionální rámec (centrální banka a účinnost státu), obchodní legislativu (otevřenost, soutěž a regulace, pracovní regulace) a sociální rámec. Obchodní efektivita se dělí na produktivitu a účinnost, trh práce (náklady, vztahy, dostupnost dovedností), finance (efektivita bank, efektivita trhu akcií, finanční management), praktiky managementu, přístup a hodnoty. Infrastruktura pak obsahuje základní infrastrukturu, technologickou infrastrukturu, vědeckou infrastrukturu, zdraví a životní prostředí a vzdělávání. Tento index konkurenceschopnosti je v současnosti vyhodnocován pro 61 zemí a využívá statistická data mezinárodních institucí (ze 2/3) a z jedné třetiny dotazníkové šetření. Hodnotící škála se pohybuje od 0 do 100, kdy hodnota 100 značí maximální konkurenceschopnost. Země jsou dle těchto hodnot seřazovány do žebříčku a dlouhodobě mu vévodí Spojené státy, které jako jediné dosahují hodnoty 100 (Mezinárodní institut pro rozvoj managementu, 2016a).

Graf 2 Vývoj indexu konkurenceschopnosti IMD

Zdroj: Mezinárodní institut pro rozvoj managementu (2016b), výpočet autorky

¹² Pro eurozónu byly hodnoty indexu konkurenceschopnosti Světového ekonomického fóra vypočítány z hodnot indexu pro jednotlivé země tohoto uskupení podle jejich podílu na HDP eurozóny v daných letech.

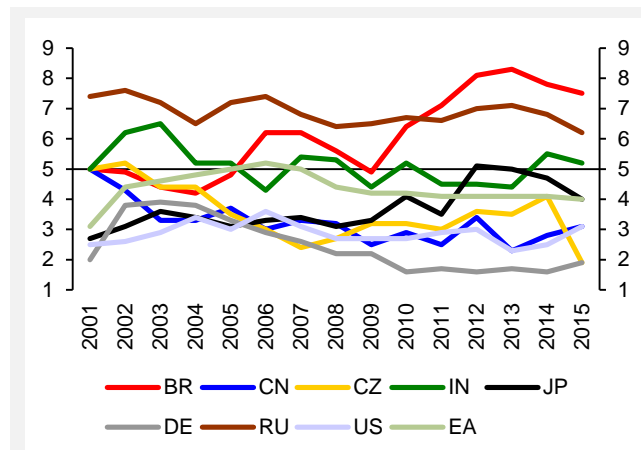
¹³ Nové členské země eurozóny (od roku 2007) ovšem nemají významný vliv na celek. Podíl jejich HDP je pouhých 2,2 % (rok 2015). Situace je zcela opačná v případě čtyř zemí jižního křídla, jejichž celkový HDP v běžných cenách byl v roce 2015 srovnatelný s HDP Německa a činil téměř 30 % celkového HDP eurozóny.

Vývoj hodnot indexu konkurenceschopnosti IMD pro vybrané země¹⁴ v období mezi roky 2001 a 2015 je znázorněn v Grafu 2. Kromě roku 2010 a 2012 se na prvním místě žebříčku umísťují Spojené státy s hodnotou 100, důvodem propadu v těchto dvou letech byla především ztráta vládní efektivity. Ovšem tato oblast je problematická také pro ostatní uvedené země. Na pomezí první desítky se z těchto zemí nyní nachází pouze Německo. Nejhorší je na tom Brazílie, která od roku 2011 v žebříčku ztrácí a v roce 2015 se nacházela na pátém místě od konce. Její postupný propad je způsoben poklesem obchodní efektivity a ekonomické výkonnosti. Do roku 2011 se konkurenceschopnost uvedených zemí zlepšovala, poté však zaznamenaly mírné a někdy i větší zhoršení. Největší propady se týkaly Indie a Brazílie. Mezi roky 2014 a 2015 se pak ve většině sledovaných ekonomik konkurenceschopnost zlepšila, a to především díky ekonomické a obchodní efektivitě. Naopak Japonsko a Německo v tomto období mírně ztratily, zejména v oblastech obchodní výkonnosti a infrastruktury. Eurozóna se v rámci tohoto indexu pohybuje zhruba ve středu hodnocených zemí. Důvodem jsou výrazně horší hodnoty jižních zemí a Slovinska, ale také fakt, že pouze pět zemí eurozóny zaznamenává úroveň nad hodnotou 80. Těmito zeměmi jsou Německo, Finsko, Irsko, Lucembursko a Nizozemsko.

Skupina CESifo

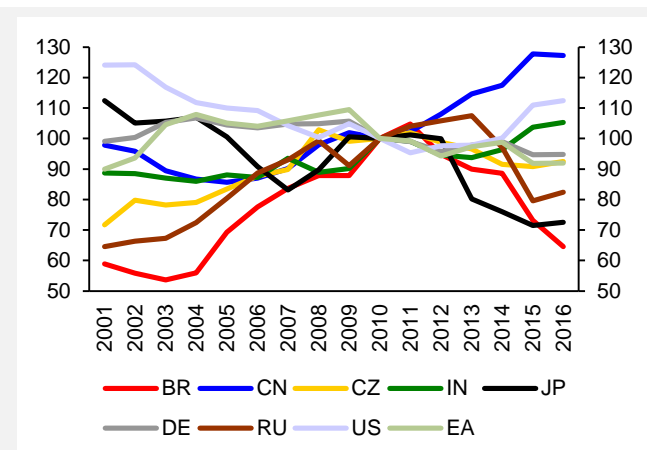
Dále je zajímavé podívat se na index nedostatku mezinárodní konkurenceschopnosti, který zveřejňuje každoročně skupina CESifo jako součást Světového ekonomického výzkumu. Index shrnuje kvalitativní informace pro více než 100 zemí a v závislosti na odpovědích CESifo vytváří agregovaná data podle skupin zemí nebo regionů. Výsledky jsou pak váženy podle podílu jejich vývozu a dovozu na celkovém světovém obchodě. Hodnoty od 5 do 9 znamenají tendenci k nárůstu nedostatku konkurenceschopnosti, od 1 do 5 pak pokles nedostatku konkurenceschopnosti, to znamená zvýšení konkurenceschopnosti (CESifo, 2016a).

Vývoj indexu nedostatku mezinárodní konkurenceschopnosti v období let 2001 až 2015 pro stejnou skupinu zemí jako v předchozích grafech znázorňuje Graf 3. Z uvedeného grafu vyplývá, že výsledky tohoto indexu nejsou v rozporu s výsledky předchozích dvou indexů. V případě, kdy země zaznamenává tendenci k nárůstu nedostatku konkurenceschopnosti, odráží se to i v pohybu v rámci výše uvedených způsobů měření a v postavení dané země v indexech vyhodnocujících konkurenceschopnost ekonomik. Země s hodnotou menší než 5 mají tendenci ke snižování tohoto nedostatku, a tím ke zvýšení konkurenceschopnosti. Naopak je to u zemí s hodnotou vyšší než 5, které mají tendenci ke zvyšování nedostatku konkurenceschopnosti. Dobrým příkladem může být Česká republika, která v případě posilující se tendence k poklesu nedostatku konkurenceschopnosti v rámci hodnocení konkurenceschopnosti výše uvedených indexů významně získává. Naopak Brazílie má od krize tendenci k podstatnému nárůstu nedostatku mezinárodní konkurenceschopnosti, což se také projevilo kupř. v indexu IMD po roce 2011. V posledních letech však tato tendence slábne, a tím se zmírňuje i ztráta konkurenceschopnosti. Z tohoto grafu lze vyvodit, že země nacházející se v oblasti nad hodnotou 5 (tj. větší ztráty konkurenceschopnosti) jsou méně konkurenceschopné i podle předchozích ukazatelů.

Graf 3 Vývoj indexu nedostatku mezinárodní konkurenceschopnosti

Zdroj: Datastream

Graf 4 Vývoj indikátoru konkurenceschopnosti

Zdroj: OECD (2016)

Pozn.: Index 2010=100.

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD)

Dle OECD (2013) se výsledná konkurenceschopnost skládá ze tří pilířů, a to z příjmového, sociálního a ekologického. Základními determinantami konkurenceschopnosti jsou pak cenová konkurenceschopnost (kterou vymezují mzdy, produktivita a jednotkové mzdové náklady), struktura produkce a exportů a potenciál země (jenž je dán inovacemi, vzděláváním, systémem sociálního blahobytu, ekologickými

¹⁴ Stejně jako u indexu Světového ekonomického fóra byly hodnoty vypočítány z hodnot indexu pro jednotlivé země dle jejich podílu na HDP eurozóny v daných letech.

ambicemi a institucemi). Indikátor konkurenceschopnosti OECD pak sleduje dva aspekty, kterými jsou sektorový (odvětvový) efekt a efekt globální konkurenceschopnosti. Podstatou indikátoru jsou relativní spotřebitelské ceny v dolarovém vyjádření, u nichž je váha zahraničního CPI upravená podle váhy obchodních partnerů vypočítané na základě struktury konkurence na trzích vývozu a dovozu zboží. Zvýšení tohoto indikátoru svědčí o reálném efektivním zhodnocení domácí měny a snížení konkurenčního postavení, naopak při snížení hodnoty se jedná o oslabení domácí měny v reálném efektivním vyjádření a nárůst konkurenčního postavení (OECD, 2016).

Z Grafu 4 znázorňujícího vývoj tohoto indikátoru konkurenceschopnosti pro zvolené země je patrné, že závěry jsou mírně odlišné než u předchozích hodnocení. Hlavním důvodem toho je, že indikátor měří dynamiku zemí vůči sobě. Nelze jím tak porovnávat absolutní úroveň konkurenceschopnosti. Zemím, jako je Brazílie, Japonsko a Rusko, v posledních letech výrazně narůstá konkurenční pozice. Naopak Čína, USA a Indie své konkurenční postavení ztrácejí. Ovšem, pokud je oslabení domácí měny a pokles domácích cen v cizí měně důsledkem politického napětí (Brazílie) nebo vojensko-politického konfliktu (Rusko) a důsledkem výrazného poklesu příjmů kvůli snížení cen exportovaných komodit, lze těžko usuzovat o zlepšení konkurenční pozice ve smyslu dlouhodobého a udržitelného růstu. Německo s Českou republikou a eurozónou se v současnosti pohybují mírně pod úrovní z roku 2010. Po roce 2010 nastal pro většinu sledovaných zemí zlom. Například konkurenční postavení USA se začalo snižovat, když do té doby rostlo. Brazílie zaznamenala opačnou situaci, kdy původní pokles konkurenceschopnosti vystřídal její nárůst. Čína svou konkurenční pozici dle OECD postupně ztrácí od roku 2005. Kupříkladu kvůli růstu jednotkových mzdových nákladů. Tento proces je spojen s transformací čínské ekonomiky a větším tempem růstu podílu přidané hodnoty v porovnání s ostatními zeměmi. Podle predikce pro rok 2016 by měly indikátory konkurenceschopnosti OECD u všech zobrazovaných zemí pokračovat v trendu nastaveném v roce 2015.

4 Závěr

Z multikriteriálních hodnocení konkurenceschopnosti vybraných osmi zemí se nejvíce konkurenceschopnou ekonomikou jeví Spojené státy americké, které mají také nejvyšší HDP na obyvatele. Výše konkurenceschopnosti USA je poměrně stabilní. V popředí žebříčku se nachází rovněž další vyspělé státy, jako jsou Německo, Japonsko, eurozóna a rovněž Česká republika. Její hodnoty se v rámci multikriteriálních indikátorů pohybují okolo čínských. Čína, jakožto zástupce rozvíjejících se zemí, si v rámci konkurenceschopnosti vede velmi dobře. Hůře jsou na tom Rusko, Indie a Brazílie. Obdobné výsledky byly zaznamenány také z vyhodnocení indexu nedostatku mezinárodní konkurenceschopnosti. Z indikátoru konkurenceschopnosti OECD jsou patrné mírně rozdílné závěry, což způsobuje konstrukce indikátoru a nelze jej tak porovnávat s výsledky ostatních ukazatelů. Z celého srovnání tak vyplývá, že vyspělé státy jsou podle analyzovaných ukazatelů více konkurenceschopné, stejně jako eurozóna, kterou ovšem svazují výsledky některých zemí, především z jižní Evropy. K této skupině zemí se navíc řadí také Čína, která díky transformaci a růstu své ekonomiky získává na konkurenceschopnosti. Oproti tomu ostatní země BRIC jsou méně konkurenceschopné a v posledních letech je navíc svazují makroekonomické, politické a další faktory, které jejich míře konkurenceschopnosti nepřispívají. Přesto má většina ze sledovaných zemí v rámci konkurenceschopnosti stále co zlepšovat.

Obecně je důležitým bodem konkurenceschopnosti kvalitní vzdělávací systém doplněný o flexibilní trh práce, ale rovněž snížení byrokracie a usnadnění možnosti podnikání nebo zlepšení infrastruktury. V tomto směru je vhodné dodržovat dvanáct zlatých pravidel konkurenceschopnosti, které uvádí Mezinárodní institut pro rozvoj managementu (2016a). Mezi ně se mimo jiné řadí propagace vědy a kultury, diverzifikace ekonomiky ze sektorového i geografického hlediska, udržení rozpočtové a dluhové disciplíny nebo podpora podniků a technologií. Zvyšující se konkurenceschopnost ve výsledku pomáhá zemím dosáhnout dlouhodobého a udržitelného růstu jejich ekonomik a přispívá k růstu životní úrovně obyvatel.

Zdroje

CESIFO, 2016a. *CESifo World Economic Survey November 2015*. Mnichov: CESifo. ISSN 1613-6012.

CESIFO, 2016b. *Wettbewerbsfähigkeit International*. CESifo. <http://www.cesifo-group.de/de/ifoHome/facts/Glossar/11-Deutschland-in-der-Weltwirtschaft/Wettbewerbsfaehigkeit-international.html>.

MEZINÁRODNÍ INSTITUT PRO ROZVOJ MANAGEMENTU, 2016a. *IMD World Competitiveness Yearbook 2015*. Lausanne: Mezinárodní institut pro rozvoj managementu. ISSN 1026-2628.

MEZINÁRODNÍ INSTITUT PRO ROZVOJ MANAGEMENTU, 2016b. *World Competitiveness Database*. Mezinárodní institut pro rozvoj managementu. <https://worldcompetitiveness.imd.org/>.

OECD, 2013. *Competitiveness under New Perspectives*. OECD. <https://www.oecd.org/eco/Competitiveness-under-New-Perspectives.pdf>.

OECD, 2016. *Competitiveness Indicator*. OECD.

http://stats.oecd.org/viewhtml.aspx?datasetcode=EO98_INTERNET&lang=en.

SVĚTOVÉ EKONOMICKÉ FÓRUM, 2016. *The Global Competitiveness Report 2015–2016*. Ženeva: Světové ekonomické fórum. ISBN-13: 978-92-95044-99-9.

A1. Změna predikcí HDP pro rok 2016

	CF		MMF		OECD		CB / EIU	
EA	+0,1	2016/5	-0,2	2016/4	-0,4	2016/2	-0,3	2016/3
		2016/4				2016/1		
US	-0,2	2016/5	-0,2	2016/4	-0,5	2016/2	-0,2	2016/3
				2016/4				2016/1
DE	0	2016/5	-0,2	2016/4	-0,5	2016/2	0	2015/12
				2016/4				2016/1
JP	-0,1	2016/5	-0,5	2016/4	-0,2	2016/2	-0,3	2016/4
				2016/4				2016/1
BR	-0,3	2016/5	-0,3	2016/4	-2,8	2016/2	0	2016/5
				2016/4				2016/1
RU	+0,2	2016/5	-0,8	2016/4	-1,2	2015/11	0	2016/5
				2016/4				2016/1
IN	0	2016/5	0	2016/4	+0,1	2016/2	0	2016/5
				2016/4				2016/1
CN	0	2016/5	+0,2	2016/4	0	2016/2	+0,2	2016/5
				2016/4				2016/1

A2. Změna predikcí inflace pro rok 2016

	CF		MMF		OECD		CB / EIU	
EA	-0,1	2016/5	-0,6	2016/4	-0,1	2015/11	-0,9	2016/3
				2016/4				2015/9
US	-0,1	2016/5	-0,3	2016/4	-0,8	2015/11	-0,4	2016/3
				2016/4				2015/9
DE	-0,1	2016/5	-0,7	2016/4	-0,7	2015/11	-0,7	2015/12
				2016/4				2015/9
JP	0	2016/5	-0,6	2016/4	-0,9	2015/11	-0,3	2016/4
				2016/4				2015/9
BR	-0,2	2016/5	+2,4	2016/4	+0,6	2015/11	-2,4	2016/5
				2016/4				2015/9
RU	-0,5	2016/5	-0,2	2016/4	+2,5	2015/11	-0,9	2016/5
				2016/4				2015/9
IN	-0,1	2016/5	-0,2	2016/4	-0,4	2015/11	0	2016/5
				2016/4				2015/9
CN	0	2016/5	0	2016/4	+0,5	2015/11	+0,4	2016/5
				2016/4				2015/9

A3. Seznam zkratkou použitých v GEVu

ABS	asset-backed securities (cenné papíry kryté aktivy)	HICP	harmonizovaný index spotřebitelských cen
b	barel	CHF	švýcarský frank
BoJ	Bank of Japan	ICE	Intercontinental Exchange
BR	Brazílie	IEA	International Energy Agency
BRIC	skupina zemí BRIC (Brazílie, Rusko, Indie a Čína)	IFO	Institute for Economic Research
BRL	brazilský real	IFO-BE	IFO Business Expectations
CB	centrální banka	IN	Indie
CB-CCI	Conference Board Consumer Confidence Index	INR	indická rupie
CB-LEII	Conference Board Leading Economic Indicator Index	IRS	Interest rate swap (úrokový swap)
CBOT	Chicago Board of Trade	ISM	Institute for Supply Management
CBR	centrální banka Ruska	JP	Japonsko
CF	Consensus Forecasts	JPY	japonský jen
CN	Čína	LIBOR	úroková sazba britského mezibankovního trhu
CNY	čínský renminbi	MER	Ministerstvo ekonomického rozvoje (Ruska)
ČNB	Česká národní banka	MMBtu	milion britských termálních jednotek
DBB	Deutsche Bundesbank	MMF	Mezinárodní měnový fond
DE	Německo	OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
EA	eurozóna	OECD-CLI	OECD Composite Leading Indicator
EBRR	Evropská banka pro rekonstrukci a rozvoj	PMI	Purchasing Managers Index (Index nákupních manažerů)
ECB	Evropská centrální banka	PPI	ceny průmyslových výrobců
EC-CCI	European Commission Consumer Confidence Indicator	PU	předstihové ukazatele
EC-ICI	European Commission Industrial Confidence Indicator	QE	kvantitativní uvolňování
EIA	Energy Information Administration (americký vládní úřad poskytující oficiální statistiky z oblasti energetiky)	RU	Rusko
EIU	Economist Intelligence Unit	RUB	ruský rubl
EK	Evropská komise	TLTRO	targeted longer-term refinancing operations (cílené dlouhodobé refinanční operace)
EU	Evropská unie	UoM	University of Michigan
EUR	euro	UoM-CSI	University of Michigan Consumer Sentiment Index
EURIBOR	úroková sazba evropského mezibankovního trhu	US	Spojené státy americké
Fed	Federální rezervní systém (centrální banka USA)	USD	americký dolar
FOMC	Federální komise pro volný trh	USDA	Ministerstvo zemědělství (USA)
FRA	forward rate agreement (dohody o budoucích úrokových sazbách)	WEO	World Economic Outlook
GBP	britská libra	WTI	West Texas Intermediate (lehká texaská ropa)
HDP	hrubý domácí produkt	ZEW-ES	ZEW Economic Sentiment

A4. Seznam tematických článků publikovaných v GEVu

2016

	č. GEVu
Konkurenceschopnost v mezinárodním srovnání optikou souhrnných ukazatelů (Iveta Polášková)	2016-5
Jak ovlivňuje vývoj stavu globálních zásob ceny komodit? (Jan Hošek)	2016-4
Strategie Evropa 2020 – dojde svého naplnění? (Pavla Břizová)	2016-3
Změny globálních nerovnováh ve světové ekonomice (Luboš Komárek a Vladimír Žďárský)	2016-2
Životní cyklus přímých zahraničních investic na příkladu ČR (Filip Novotný)	2016-1

2015

	č. GEVu
Role Číny ve zpomalování mezinárodního obchodu (Oxana Babecká Kucharčuková)	2015-12
Zlaté rezervy centrálních bank (Iveta Polášková)	2015-11
Stínové úrokové sazby – alternativní kvantifikace nekonvenční měnové politiky (Soňa Benecká, Luboš Komárek a Filip Novotný)	2015-10
Ekonomické reformy indického premiéra Modiho (Pavla Břizová)	2015-9
Čínské renminbi v koši SDR: reálné či ne? (Soňa Benecká)	2015-8
Roční vyhodnocení předpovědí obsažených v GEVu (Filip Novotný)	2015-7
Sezónní cenové pohyby na komoditních trzích (Martin Motl)	2015-6
Zhodnocení efektů kvantitativního uvolňování ve Spojených státech (Filip Novotný)	2015-5
Jak se měnil konsensus v Consensus Forecasts (Tomáš Adam a Jan Hošek)	2015-4
Postavení amerického dolaru ve světovém finančním systému (Luboš Komárek)	2015-3
Krizové a pokrizové zkušenosti s úvěry ve švýcarských francích mimo Švýcarsko (Alexis Derviz)	2015-2
Vliv cen ropy na inflaci z pohledu modelu GVAR (Soňa Benecká a Jan Hošek)	2015-1

2014

	č. GEVu
Platnost Okunova zákona v zemích OECD a dalších ekonomikách (Oxana Babecká Kucharčuková a Luboš Komárek)	2014-12
Normalizace měnové politiky v USA (Soňa Benecká)	2014-11
Změny v přílivu přímých zahraničních investic a jejich výnosnosti v ČR a v zemích Střední Evropy (Vladimír Žďárský)	2014-10
Konkurenceschopnost a růst vývozu zboží ve vybraných střeoevropských zemích (Oxana Babecká Kucharčuková)	2014-9
Vývoj a struktura zaměstnání na kratší pracovní dobu v evropském srovnání (Eva Hromádková)	2014-8
Budoucnost zemního plynu (Jan Hošek)	2014-7
Roční vyhodnocení předpovědí obsažených v GEVu (Filip Novotný)	2014-6
Jak daleko mají země V-4 do Rakouska: Detailní pohled na úrovni CPL (Václav Žďárek)	2014-5
Heterogenita finančních podmínek v zemích eurozóny (Tomáš Adam)	2014-4

	č. GEVu
Dopady finanční krize na vývoj cenových úrovní v zemích Visegrádské skupiny (Václav Žďárek)	2014-3
Je hrozba deflace v eurozóně reálná? (Soňa Benecká a Luboš Komárek)	2014-2
Forward guidance - jako další nástroj centrálního bankovníctví? (Milan Klíma a Luboš Komárek)	2014-1

2013

	č. GEVu
Financializace komodit a struktura účastníků na trzích komoditních futures (Martin Motl)	2013-12
Internacionalizace renminbi (Soňa Benecká)	2013-11
Fenomén nezaměstnanosti v období krize (Oxana Babecká a Luboš Komárek)	2013-10
Sucho a jeho vliv na ceny potravin a celkovou inflaci (Viktor Zeisel)	2013-9
Vliv globalizace na zvýšení odchylek mezi HDP a HNP ve vybraných zemích v posledních dvou dekáдах (Vladimír Žďárský)	2013-8
Konkurenceschopnost a determinanty cestovního ruchu (Oxana Babecká)	2013-7
Roční vyhodnocení předpovědí obsažených v GEVu (Filip Novotný)	2013-6
Vývoj cen bytů ve vybraných zemích a metropolích střední a východní Evropy (Michal Hlaváček a Luboš Komárek)	2013-5
Vybrané předstihové indikátory pro eurozónu, Německo a Spojené státy (Filip Novotný)	2013-4
Finanční stres ve vyspělých ekonomikách (Tomáš Adam a Soňa Benecká)	2013-3
Vývoj na trzích se zemním plynem (Jan Hošek)	2013-2
Ekonomický potenciál zemí BRIC (Luboš Komárek a Viktor Zeisel)	2013-1

2012

	č. GEVu
Trendy v globálním vývoji bilance služeb v letech 2005 – 2011 (Ladislav Prokop)	2012-12
Ohlédnutí za výročním zasedáním Institutu pro mezinárodní finance 2012 (Luboš Komárek)	2012-11
Vztah ceny ropy a základních makroekonomických veličin (Jan Hošek, Luboš Komárek a Martin Motl)	2012-10
Zahraníční cenné papíry držené americkými subjekty versus americké cenné papíry držené zahraničními subjekty: Jaký je trend? (Narcisa Kadlčáková)	2012-9
Změny v platební bilanci České republiky vyvolané světovou finanční krizí (Vladimír Žďárský)	2012-8
Roční vyhodnocení předpovědí obsažených v GEVu (Filip Novotný)	2012-7
Ohlédnutí za jarním zasedáním Institutu pro mezinárodní finance (Filip Novotný)	2012-6
Přehled nejpoužívanějších komoditních indexů ve světě (Jan Hošek)	2012-5
Vývoj nesladěnosti cen nemovitostí ve světě (Michal Hlaváček a Luboš Komárek)	2012-4
Makrofinanční pojetí nesladěnosti cen aktiv (Luboš Komárek)	2012-3

	č. GEVu
Dluhopisový trh eurozóny během dluhové krize (Tomáš Adam a Soňa Benecká)	2012-2
Likviditní riziko na peněžním trhu eurozóny a operace ECB (Soňa Benecká)	2012-1

2011

	č. GEVu
Empirická analýza transmise měnové politiky centrální banky Ruské federace (Oxana Babecká)	2011-12
Nárůst rozpětí mezi cenou severomořské ropy Brent a americké ropy WTI (Jan Hošek a Filip Novotný)	2011-11
Ohlédnutí za výročním zasedáním Institutu pro mezinárodní finance (Luboš Komárek)	2011-10
Kde hledat bezpečný měnový přístav? (Soňa Benecká)	2011-9
Měnová politika centrální banky Ruské federace (Oxana Babecká)	2011-9
Zvýšená nejistota na finančních trzích eurozóny (Tomáš Adam a Soňa Benecká)	2011-8
Eurodolarové trhy (Narcisa Kadlčáková)	2011-8
Vyhodnocení předpovědí sledovaných v GEVu (Filip Novotný)	2011-7
Jak se v průběhu krize změnily globální nerovnováhy? (Vladimír Žďárský)	2011-6
Vítězové a poražení ekonomické krize pohledem evropských investorů (Alexis Derviz)	2011-5
Měnová politika čínské centrální banky (Soňa Benecká)	2011-4
Ohlédnutí za jarním zasedáním Institutu pro mezinárodní finance (Jan Hošek)	2011-3
Souvislost mezi vývojem ceny ropy Brent a měnového kurzu amerického dolaru (Filip Novotný)	2011-2
Integrace čínského akciového trhu se světem (Jan Babecký, Luboš Komárek a Zlatuše Komárková)	2011-1